51e jaar. — N° 19. Zaterdag, 13 Februari 1904.

Men schrijft in te **Tongeren** bij 1 COLLEE, uitgever en eigenaar van dit blad.

De *POSTRIJDER* verschijnt 's dinsdags, 's donderdags en 's zaterdags.

Alle toezendingen van brieven, geld of aankondigingen moeten *franco* gedaan worden aan den uitgever, **Groote Markt, te Tongeren.**

DE POSTRIJDER

DER PROVINCIE LIMBURG.

Abonnement :

Drie maal per week **6** franks per jaar
Twee » » **5** »
Een » » **4** »

Een blad afzonderlijk **10** centiemen.

De abonnementen zijn vooraf betaalbaar.

Aankondigingen **15** cent^es^ per drukregel.

Reclamen, vonnissen en andere artikel vooraan of binnen in het blad : **1** fr. den drukregel.

De personen die tot heden hun ABONNEMENT aan den *Postrijder* niet betaald hebben, zijn vervocht ons het bedrag er van te doen toekomen, zoo niet zal er hun door den briefdrager eene kwitancie aangeboden worden, met verhooging van 10 centiemen voor kosten van inbeuring.

TONGEREN, DEN 13e FEBRUARI 1904.

VAN ALLES WAT.

Ons volk begint overal meer en meer de gebreken der afzondering en de voordeelen der vereeniging te beseffen.

De « landbouwcomiten, » ingesteld door de wet van 18 October 1889, met het doel den landbouw vooruit te helpen, bij middel van wedstryden, tentoonstellingen, proefvelden, enz., waren 157 in getal in 1902 en telden 28,518 leden.

De maatschappijen van bieenteelt zijn 250 in getal, met 9,561 leden ; de hofbouwmaatschappijen zijn ten getalle van 163, met 27,181 leden ; de maatschappijen van vogelteelt ten getalle van 62, met 4,580 leden ; de syndikaten tot verbetering van het runderras ten getalle van 312, met 11,572 leden en 38,140 stuks ingeschreven vee.

Doch, waar de verkregene praktische uitslagen het meest aanzienlijk schijnen, is in de syndikaten voor den gezamenlijken aankoop van zaai-en plantgoed, meststoffen, veevoeder, enz. Deze syndikaten zijn 837 in getal en telden 52,228 leden. Hun zakencijfer heeft in 1902 nagenoeg 16 miljoen frank bereikt, waarvan 7,223,000 fr. voor meststoffen en 6,725,000 fr. voor veevoeder.

De samenwerkende melkerijen hebben insgelijks bewijzen van groote levenskracht geleverd. Men telt er 483 met 58,890 leden.

Het middengetal der koeien door elken samenwerker bezeten bereikt nog geen 3. Hetgeen bewijst dat het vooral de kleine landbouwers zijn die zich bij die wijze van voortbrengst aansluiten. Nu, de voortbrengselen door de melkerijen verkocht, hebben 27,314,000 fr. opgebracht in 1902, zijnde ongeveer 540 fr. per lid. Deze cijfers vertegenwoordigen per lid eene vermeerdering van 65 fr. op de uitslagen van 1901.

De samenwerkende melkerijen hebben den toestand der kleine landbouwers aanzienlijk verbeterd. In Luxemburg, bij voorbeeld, hebben zij dien toestand geheel omgekeerd. En nochtans hebben zij nog hare uitvoerwegen bij lange niet uitgeput. Het meerder bedrag van den invoer van boter op den uitvoer is nog slechts ongeveer 789,000 kilos, terwijl het voor de kazen 6,013,746 kilos bedraagt, vertegenwoordigende eene waarde van 18,820,620 fr. Deze toestand toont aan, dat het nuttig is aan de bedrijvigheid der melkerijen eene nieuwe richting te geven. Zij zullen uitvoerwegen in den vreemde zoeken, en de kaasmakerij, die tot hiertoe van weinig belang was, uit te breiden hebben.

* *

HET GODSDIENSTIG ONDERWIJS. — De minister van binnenlandsche zaken en openbaar onderwijs heeft aan de gouverneurs een omzendbrief gestuurd, waarin hij herinnert dat al de te nemen maatregelen betrekkelijk de inrichtingen der godsdienstleergangen in de gemeentescholen, onder de bevoegdheid vallen van de geestelijkheid, die moet beslissen of er verscheidene afteelingen moeten ingericht worden, of wel of de leerlingen moeten vereenigd worden om het godsdienstig onderwijs te ontvangen. Het gemeentebestuur mag in de regeling dier kwestie niet tusschenkomen.

* *

PIUS X EN DE DRUKPERS. — De «Catholic Times» meldt dat de H. Vader onlangs zachtjes eene pen nemende uit de hand van eenen dagbladschrijver, eene zegening uitsprak en hem de pen teruggaf, zeggende :

« Er is geene edeler zending dan die van » dagbladschrijver in de hedendaagsche we- » reld. Ik zegen Let kenteeken van uw ambt.

» Mijne voorgangers zegenden de degens » en de wapenrustingen der kristene krijgs- » lieden ; ik verkies veeleer den zegen des » Hemels af te smeeken over de pen van » eenen katholieken dagbladschrijver. »

* *

H. STOEL. — Pius X zal binnen kort eene encyklieke afkondigen, betreffende de 50e verjaring der afkondiging van het dogma der Onbevlekte Ontvangenis

Een jubileum van 3 maanden zal dit jaar toegestaan worden. Te Rome zal dit jubileum duren van einde Februari tot het begin van Juni.

In al de bisdommen der wereld zal de datum bepaald worden door de bisschoppen. Doch het jubileum zal overal moeten eindigen vóór 8 December.

't Is verkeerd.

Eene schap kolen storten in de kokende soep in plaats van in de kachel ; te Oostende aanlanden met een kaartje op Luik ; zijne schoenen voor zijne kousen aandoen ; een stuk sigaar aan den kapstok hangen en den frak buiten werpen, dat is zeker verkeerd handelen, doch in zaken van weinig belang ; eenter handelen menige lieden verkeerd in zaken van grooter aangelegenheid.

Dienstboden aannemen zonder onderzoek of goede getuigenissen ; hun zijne kinderen langen tijd toevertrouwen ; zich niet bekommeren over de wijze over dewelke knechten en meiden hunne godsdienstige plichten vervullen en hunne zondagsavonden overbrengen, is dat niet verkeerd handelen in gewichtige zaken en zich blootstellen aan allerlei betreurenswaardige gevolgen ?

Men vindt niet zelden ouders die om de kleinste beuzelarijen in gramschap schieten en tegen hunne kinderen en dienstboden roepen en tieren in plaats van hun schoone manieren te leeren. Handelen zulken niet verkeerd ?

Er zijn ook ouders die zich hunne kinderen ten huize weinig aantrekken en kneuters en meiden met hunne opvoeding gelasten ; wat erger is, die hunne grooter geworden kinderen naar onzijdige scholen sturen, en ze zoo toevertrouwen aan zoogezegde onzijdige meesters, die enkel beoogen *geleerde* bollen te vormen, onwetend in den godsdienst, vol vooroordeelen, zoo niet vol haat, tegen Kerk en priester ; zouden ze niet verkeerd handelen ? Ja, vroeg of laat, zullen ze ondervinden dat kinderen, opgebracht buiten de wet Gods, zelden of nooit, gehoorzaam, eerbiedig, rein, rechtvaardig en dankbaar blijven jegens hunne ouders.

De goede opvoeding zijner kinderen behartigen binnen en buiten den huize, ze nooit in gevaarlijke gezelschappen toelaten, zedeloze schriften en printen uit het huis verwijderd houden ; dat is niet verkeerd, maar dat is redelijk en godsdienstig.

LANDBOUW.

GULDEN REGELEN VOOR DEN LANDBOUWER.

1. Blijf uw beroep trouw en vermeerder uwe kennis door 't lezen van landbouwtijdschriften en boeken over den landbouw.
2. Werk met helder hoofd en verstand, want een helder en scherpzinnig hoofd en vlijtige, bekwame en sterke handen, maken het beroep van den landbouwer nog steeds voordeelig en loonend.
3. Schrijf dagelijks alles op wat ge ontvangt en uitgeeft, en tracht er steeds naar de uitgaven te verminderen ; wees spaarzaam maar niet op de verkeerde manier ; onthoud u het noodige niet.
4. Verlaat u niet op anderen, maar werk zelf ; een plaatsvervanger werkt nooit zoo goed als eigen hoofd en eigen handen.
5. Blijf niemand iets schuldig en laat ook anderen u niets schuldig blijven.
6. Stel uit tot tot morgen wat heden gedaan kan worden ; gun u echter de noodige rust om te eten en te slapen.
7. Zorg overal in huis en op het land voor de grootste orde.
8. Zorg voor gezondr, gemakkelijke en degelijke ruimte in huis.
9. Reinheid en orde zijn voor een voordeelig landbouw even noodzakelijk als vlijt, verstand en kracht.
10. Onkruiden zijn dieven ; hoed daarom, uwe weiden, akker, hof, tuin en zaaisel rein. Zorg ook voor reine bomen, reine woning en stallen, reine zaten en schoone gereedschappen, reine kribben, voeder- en drinkvaten, rein voeder, reine lucht in de woning, al aanzaamr en kelder, ook in den stal en — zorg ook steeds voor een rein geweten.
11. Geef uwe dieren dagelijks wat zout in het voder.
12. Voeder rijkelijk en goed, opdat ge nut trekt van uwe dieren.
13. Plant elk jaar een vruchtboom en verzorg dien goed.
14. Bemest uwe weide, akker en tuin goed, om er goede oogsten van te verkrijgen.
15. Kweek niet alleen vele, maar ook goede vruchten.
16. Zorg steeds voor goed, kiemkrachtig en zuiver zaad van de beste erkende soorten, die goed voor uwe streek en uwen grond passen.
17. Hebt ge ook een tuin bij uw huis, kweek daarin bessen, boomvruchten en groenten, die geld opbrengen ; ook bloemen mogen er niet aan ontbreken.
18. Breng alle werktuigen en gereedschappen na het gebruik onder dak ; de voorwerpen die aan den invloed van het weer zijn blootgesteld, moeten geolied of geverfd worden ; ook planken schuttingen enz. Dit komt goedkooper uit, dan steeds nieuw te koopen of te laten maken.
19. Houd al uw gereedschap in goeden gebruikmatigen toestand ; tracht ook, als ge tijd hebt, dat zelf te herstellen en de eenvoudigste werktuigen zelf te vervaardigen ; wat ge daarmee aan uitgaven spaart, is ook verdiend.
20. Wees huiselijk en bewaar den vrede in huis.
21. Verbeuzel deu tijd niet met spel of lauwe praatjes, maar bespreek met uwe beroepsgenoten de zaken, die in den landbouw voorkomen.
22. Wees eerlijk, niet te lichtgeloovig en ook niet te wantrouwend.
23. Werk gaarne, want arbeid is gezond voor lichaam en geest.
24. Wees matig, tevreden, verdraagzaam en welwillend voor uwe huisgenooten, geburen en medemenschen ; behandel ook uw vee goed.

NIEUWS
uit de stad en de provincie.

Paardenmarkt te Tongeren *DONDERDAG 17 MAART.*

Op de markt van TONGEREN van verleden donderdag waren te koop gesteld : 415 paarden, 599 koeien en kalveren, 279 vette varkens en 1358 magere varkens.

VOLKSBOND ST.-MATERNUS.

Dinsdag van Vastenavond (16 Februari), ten 8 ure stipt, GROOT VLAAMSCH AVONDFEEST, opgevoerd door de « STER DER TOEKOMST. »

Programma :

1. Opening voor piano.
2. De Erfgenaam van Nonkel Tiesje.
3. Jantje de Koriwachter.
4. Kijk voor U en zie niet om.
5. Jantje de Pompier.
6. De Charlatan.
7. De gefopte Huisknecht, luimige tweespraak.

Vrije toegang uitsluitelijk voor de leden van den Volksbond. — Kinderen worden niet toegelaten. HET BESTUUR.

TONGEREN.

Werkmanskring
« Ster der Toekomst »
ZAAL PATRONAAT ST-JOSEPH
Zondag 14 Februari 1904, om 8 uren 's avonds,

Tooneelvertooning
van
1° DE GEFOPTE HUISKNECHT, luimige tweespraak ;
2° JOCRISSE DE VONDELING, kluchtspel in een bedrijf ;
3° MEESTER VERBOELE, kluchtspel in twee bedrijven

Inkomprijs : 25 centiemen.

BERICHT. — Kinderen onder de 12 jaren worden niet toegelaten. Het bestuur voorbehoudt zich alle recht van weigering.

FEESTZAAL DER CONCORDIA.

Prachtig Avondfsfeest

MAANDAG 15 FEBRUARI OM 7 1/2 U. STIPT. door de Eburonenwacht met de beleefdwillige medewerking der « Witte Lelie » en Mr Jamié.

1ste DEEL.

1° Opening door de Eburonenwacht.
2° Kluchtlied met begeleiding van orkest.
3° Une minute trop tard, operette (Witte Lelie).

II. DEEL.

4° Fantasie door de Eburonenwacht.
5° Kluchtlied met orkest.
6° Spirit en Spruit « Sekrooud blijspel (Witte Lelie).

Het feest zal ten 7 1/2 ure juist beginnen, om te eindigen ten 10 ure.

Kosteloose toegang voor de leden der Koninklijke Harm. der Eburonenwacht en dezer eereleden.

Voor andere personen, inkomprijs : Voorbehoudene plaatsen 1 frank ; 1ste 50 C^ms^, tribuun 50 C^ms^.

De voorbehoudene plaatsen kunnen genomen worden in 't lokaal der Concordia, op zondag 14e en maandag 15e van 9 tot 1 uur 's morgends.

TONGEREN. — 50e verjaring der Conferentie van Sint Vincentius à Paulo. — Deftig en waardig heeft het katholiek Tongeren, het gouden jubbelfeest zijner dierbaarste maatschappij gevierd.

Het feest, zoals wij aangekondigd hadden, was voorafgegaan van een triduum gepreekt door den E. P. Fontayne, S. J. der residentie van Versailles. De sermoenen werden telkens druk bijgewoond.

Dinsdag, 2 Februari, reeds, had heer leeraar Emile Van Grieken in de zitting van het *Davidsfonds* eene zoo belangrijke als boeiende conferentie gehouden, over Vincentius à Paulo en Ozanam, in betrekking met den tijd waarin die groote Kristenen leefden.

Verleden vrijdag kwam Mgr Rutten, bisschop van Luik, in onze stad aan. Achtereenvolgens bezocht hij al de klooters en gestichten der stad.

Zondag, 7 Februari, was het de groote dag. Kwaart voor 7 ure droeg Monseigneur de H. Mis in de hoofdkerk op. Het groote gebouw was heel gevuld met eere- en werkende leden van St-Vincentius en de gepatronneerde families.

Het getal dergenen welke tot de H. Tafel naderden, was zoo groot, dat Mgr Lucas, groot vicaris van Z. D. Hoogheid, zich verplicht zag, Monseigneur in de Communiedeeling te helpen.

Om 10 ure, werd eene plechtige feestmis gezongen, waaraan Monseigneur Pontificieel deelnam, en na het Evangelie, een diepdoorend sermoon tot de aanwezigen richtte.

Het praktisch gedeelte van dit feest had plaats, rond half twaalf, in de ruime en schoone studiezaal van onze O. V. College. Al wat Tongeren telt aan katholieke hoofden, leiders en werkers was er, zelfs van den omtrek en uit Hasselt waren katholieken van aanzien opgekomen.

Aan het bureel namen plaats : Mgr Rutten, de heeren Stinglhamber, voorzitter van den Oppersten raad der Vincentius-genootschappen van België ; Claes, arrondissementscommissaris te Hasselt, voorzitter van den middenraad der provincie Limburg ; Ed. Hermans, voorzitter der conferentie van Tongeren, enz.

De heer voorzitter Hermans, na het gebruikelijk gebed, nam het woord, om Mgr welkom te heeten en te danken voor de groote eer welke hij de Tongersche conferentie aandoet. Hij dankte ook, om dezelfde reden, den heer Stinglhamber en den heer Claes. Daarna las de sympathieke voorzitter eene verhandeling over de rol van het lijfdadig genootschap.

De heer ridder Fr. Schaetsen, schrijver, droeg nu een zeer merkwaardig verslag voor der 50-jarige conferentie, hare oprkomst, hare uitbreiding, de beroepsschool in 't stroomvlechten, welke bij den aanvang hier werd opgericht en, zooveel goed teweeg bracht ; de oprichting van al die takken van christelijke en maatschappelijke werken, welke als zooveel stralen zijn van de zon der christelijke liefdadigheid hier ter stede.

De heer schrijver bracht daarna hulde aan de zeven Voorzitters, die zich, sinds 50 jaar, hier hebben opgevolgd en ijverig gewerkt hebben op dit vereveld der liefdadigheid. 't Zijn de heeren : Poty de Thiée (thans nog in leven, te Sofia, de plaats van belgisch gezant, bekledende, van waar hij, aan de vergadering van heden, een schoon schrijven van deelneming zond, Victor Lamine, Oscar Schaetzen, Theod. de Corswaren, Ludovic Schaetzen, Arm. Meyers en Edouard Hermans.

Wij vernemen zoo ook, dat sinds die vijftig jaren eene ronde som van 215,000 frank in onze stad aan de armen werd uitgedeeld zonder de hulpmiddelen te rekenen in natuur en onrechtstreeks bezorgd.

Op verzoek van Mgr. Rutten, nam de E. P. Fontayne 't woord en sprak over het « Motu proprio » van Z. H. Pius X, handelende over de christene democratie, waaruit hij zeer schoone en stichtende gevolgtrekkingen wist te halen.

Nadat de heer Stinglhamber, in zijne hoedanigheid van algemeen voorzitter, de Tongersche conferentie geluk had gewenscht, drukte Monseigneur zijne tevredenheid uit over de vreverene en christelijke werking van het lijfdadige Tongeren, en maande het aan in dien weg voort te gaan.

Ter gelegenheid van dezen schoonen verjaardag is aan de beschermelingen van het werk eene ruime uitdeeling gedaan van taarten en dekens.

APOTHEEK. — ZONDAGRUST.

Zondag zal de apotheek van

M. SWINKELS

alleen openblijven, van 12 uren 's middags tot 12 uren 's nachts, voor de dringende noodwendigheden.

Millen. — Groote Muzikale & Dramatische Vertooning, te geven door den St Antoniuskring (Tooneelkundige Afdeeling van het Matigheidszenootschap) met de medehulp der koninklijke Fanfare St Antonius op

ZONDAG 14 FEBRUARI,

Bureel 5 ure Gordijn 5 1/2 ure stipt

Programma : I. — LA FRATERNITÉ, fantaisie door de fanfare.

II. — DE ONGELUKKIGSTE PIOT VAN 'T LEGER, kluchtspel in een bedrijf.

III. — DANSE VILLAGEOISE, door de fanfaren.

IV. — 'T IS AL VOOR DE KALANDITIK ! luimig volkstafereel met zang in een bedrijf.

V. — LES DEUX FAUVETTES, polka pour piston et petit bugle.

VI — EEN VLAAMSCH SCHOOLMEESTER ONDER HET SCHRIKBEWIND groot blijspel met zang in twee bedrijven.

Het stuk speelt op 't einde der vorige eeuw in een vlaamsch dorp nabij den zeekant.

VII. — MA PAKRÄNÄS, polka pour piston et bugle.

Prijzen der plaatsen : Eerste 1,00 fr. Tweede 50 centiemen.

Namens het Bestuur van den St Antoniuskring :

De Voorzitter, Pierre Henrotte.

De Secretaris, Emil Germis. *De Onder-Voorzitter,* Jean Dewalleff.

Hoeselt. — BRAND — In den morgen van Zaterdag, is er brand uitgebarsten, ten huize van Hermin Wolfs. *In het Panneel.*

Wolfs en zijne vrouw waren in het bosch aan 't werken en hadden hunne twee kleine kinderen in huis gesloten.

Hoe het vuur is aangekomen, weet men nie met zekerheid, wellicht door een der kinderen. Gelukkiglijk dat de brand gezien werd door de beburen en voorbijgangers.

Deze laatste, de heeren Hendrik Vanderzavel en Christiaan Maardeveld, bidnen het brandende huis kinderen hoorende schreeuwen, traden er binnen en waren zoo gelukkig beide kinderen nog levend uit de vlammen te halen. Een der kinderen was reeds met de vlammen in aanraking geweest, wijl zijn haar op het hoofd afgeroost was.

Men begrijpt de vreugde der ontsteldde ouders, toen zij hare beide kinderen terug kreeg. Eere die moedige redders.

CAULILLE. — HEEREN ZIJN PENSIOEN ! — Eene voordracht die goed gelukt mag heeten en de heerlijkste vruchten heeft af te werpen, — is die welke door Mr Van Voorden verleden zondag in Caulille gegeven werd.

Het ontbruik geenszins aan aanzienlijke toehoorders ; de zaal was nétjes vol. Behalve den Z. E. Pastoor en den achtbaren heer Burgemeester, bemerkten wij ook nog de heeren Willocqne, postmeester van Neerpelt en Verschakel, onderpostmeester van Lille, waaraan de pensioenmaatschappijen van 't kanton Achel niet genoegzaam hunnen dank kunnen bewijzen voor de buitengewone behulpzaamheid welke deze ambtenaren, hen immer onder alle oogpunten betoond hebben.

Wij zagen er ook den heer Watson van Achel, die niet alleen bekend is, als een der bekwaamste et diepgevoelendste beeldhouwers ; maar ook als een ernstige ondersteuner der maatschappelijke werken.

Met behulp van deze buitengewone groote tabel, legde de achtbare heer Van Voorden op methodische, aanlokkelijke en zeer goed verstaanbare wijze uit, dat de ouderlingen het voorbeeld moeten geven aan de jongeren ; ten derde omdat zij er zelf een wederkeerig hatbaar profijt uittrekken ; tweedens, omdat hun voorbeeld de jongeren meer vertrouwen zal schenken, in de pensioenstellingen, die wij met recht de bluster der Katholieke Regeering en de sterkste borstwering tegen 't socialismus mogen noemen.

Door eene menigte klare voorbeelden, pittige wederlegingen der opmerkingen en hartroerende vergelijkingen, wist de gevierde spreker meer dan twee uren lang zijne toehoorders te boeien.

Tot drie maal toe werd hij terug op het spreekgestoelte geroepen en toegejuicht. De achtbare Postmeester Willocqué bevestigde in eenige woorden te eenvolle toespraak, de gezegden van de voordrachtgever en voegde er bij, dat over weinige jaren het postkantoor van Neerpelt, aan 't hoofd van heel 't land stond, voor het getal pensioenboekjes ; hij hoopte dat het deze plaats weer zal terug winnen, — verloren sleeds dat men in andere streken ook beter kunnen de pensioenstellingen heeft leeren begrijpen en waardeeren.

Hij drukte er teveens op de kind ren van jong af te leeren sparen voor hun pensioen. Hij stelt zich zelf en zijne lacteurs geheel en al ten dienste der belanghebbenden. (Levendige toejuichingen)

Eindelijk sluit de Z. E. H. Pastoor de vergadering met alle hartelijk te bedanken en een vriendelijk tot wederziens te wenschen. L. J.

N. B. — De tabellen in klein formaat, door Mr Van Voorden vervaardigd, kosten 2 fr. het 100 en zijn zeer aanbevelenswaardig even als de grooteren aan 5 fr. het 100 ; zij geven meer dan zij beloven, wijl in de berekeningen de toelagen van 2 fr. en die der provicie niet in aanmerking genomen werden.

CAULILLE. — Onze loteliingen hebben zich oprecht deftig en eerlijk vermaakt en iedere lot verliend. Leve het bier ! Weg met de geneever !

Lille St-Hubert. — Verleden dinsdag had er alhier eene aandoenlijke plechtigheid plaats.

Volgens loffelijk gebruik onder de vrije onderwijzers heeft er, — telkens een collega sterft, — een bijzonder dienst plaats in deeze gehoorte-dorp, en dit gewoonlijk ter gelegenheid eener driemaandelijksche verjaardag.

't Was ter nagedachtenis van den hebbaren heer Habets zaliger, in leven kath. onderwijzer van Lille St-Hubert en ontslagg-er van 1871, dat verleden dinsdag, in de kerk alhier plechtig het H. Misoffer werd opgedragen.

Wat hartroerende een en voldoening voor de achtbare familie, op zulke treffende wijze, den dierbaren afgestorven-held van christelijke zelfopoffering, eene laatste hulde van dank en eer te zien bewijzen door Oversten, Collega's en kennissen !

ZEEAVONTUREN.

4de VERVOLG.

De kapitein sloeg zich op de knieën.

— Kolen ! riep hij. Anthracietkolen. De kolen zijn warm geworden en hebben gas ontwikkeld — geen vuur, begrijpt gij, maar gas — het gas heeft het dak doen barsten — geen mogelijkheid om de verbranding te stuiten. Natuurlijk moesten zij weg. Ruikt zijt het gas niet ? Geen wonder dat het stat — geen wonder dat het overhaalde — als de ladingin gas overgaat, wat moet het schip dan in balans houden ? Ik kan mij al niet begrijpen, hoe er bij dit weer een schipbreuk zou plaats hebben. Het is zoo klaar als een klontje.

De sloep lag naast de bark. Kitchell nam zijn kans waar, greep een touw dat over de erschaosing hing en klauterde op het dek.

— Pas op ! riep hij, toen Wilbur hem volgde. Het zou u niet goed bekomen als gij midden tusschen de haaien zoudt vallen, jongen. Zie eens, hoeveel er zijn. Er is zeker een lijk aan boord.

Wilbur hielt zich zoo goed mogelijk in evenwicht op het gebarsten dak ; de reuk van het koolgas, dat van alle kanten opsteeg, benauwde hem. De hitte was als een fornuis ; alle metalen voorwerpen waren gloeiend.

— Het schip is bepaald ledig, mompelde de kapitein. Zie maar, en bij wees op de ledige bootsklampen op de hut en de doorgesneden sjorringen.

— Wij kunnen er gezat op rekenen, dat wij het houden. Na maar eerst naar de kajuit.

Het was echter onmogelijk, in de kajuit te komen. Zoodra de deur geopend werd, stroomde het gas er met golven uit en deed hen terugdeinzen. Na de derde poging strompelde de kapitein weer naar boven ; het was hem te kras.

— Daar moet ik wij nog een poosje mee wachten, bijzde hij, maar op den grond bij de tafel zag ik het lijk liggen. Het schijnt de kapitein wel te zijn. Hij heeft zijn valsche tanden uitgespuwd. Ik wist wel, dat er een lijk aan boord was.

— Dan is er meer dan een, zegde Wilbur. Zie maar !

Achter het stuurgerei op het achterschip kwam een hand en eene arm in een mouw van een oliefrak te voorschijn.

Wilbur hep er heen, zag in de kleine ruimte tusschen het roer en het stuurgerei, en zag, een paar oogen, en oogen die leefde. Kitchell kwam naar hem toe.

— Zeker een die achtergebleven is, mompelde hij, over Wilbur's schouder ziende geen matroos ; niets te maken met ons bergloon. De bark is onbeheerd, dat is duidelijk. Haal hem daar vandaan, jongen ; ziet gij niet, dat de knaap door het gas bedwelmd is ?

Inceengedoken, in de kleine ruimte achter het roer, als een verschrikte hazen in een hol zonder uitgang, lag daar de gestalte van een jongen knaap. Hij was er zoo in vastgeklemd, dat Kitchell het stuurgerei moest intrappen om hij hem te komen. De knaap zegde niets. Bedwelmd door het gas, zag hij hen met strakken blik aan.

Wilbur hield hem onderden arm vast, en hielp hem overeind. Het was een groote, fluk gebouwde knaap, met een roode kleur en lichtblauwe oogen, en hij droeg een oliefrak, alsof er ruw weder verwacht werd.

— Wel, jongentje, dat is een schoone boel hier aan boord, zegde Kitchell.

De knaap — kon twee-en-twintig zijn, staarde hem aan en frooste het voorhoofd.

— Breng hem in de sloep, jongen. Ik zal nog eens probeeren, in die verweenschte kajuit te komen.

Kitchell gingt de kajuitstrap af, en was weldra verdwenen. Wilbur met zijn arm om den knaap gestagen, hield zich zoo goed mogelijk staande op het sliogerende dek. Op eens haalde de knaap diep adem, zoodat zijn keel en borst zich uitzetten. Wilbur zag scherp toe en riep opeens :

— Waarachtig, het is een meisje !

Uitsuschen had Charlie de *Bertha Millner* binnen het gebouw van de bark gebracht, en drasiide hij Kitchell beval Wilbur, naar den schoener terug te keeren en een paar bijlen mee te brengen.

— Wij zullen eerst gaten in de hut moeten kappen en de kap inslaan, zoodat het gas ontsnappen kan, eer wij iets kunnen beginnen. Breng den knaap weg en geef hem wat whisky ; en kom mij dan hier helpen.

Wilbur had moeite genoeg om met zijnen bedwelmenden en bijna bewusteloozen last van 't sliogerende schip in de sloep te komen. En terwijl hij zich langs het touw naar beneden liet glijden en het meisje hielp, zag hij twee dof bruin-groene schaduwen vlak onder het watervlak bewegen, en wist hij dat hij voortdurend beloerd werd.

De Chineezen, die aan de riemen zaten, met het volkomen gebrek aan nieuwsgierigheid, dat een der kenmerken van hun ras is, wierpen zelfs geen blik op den jongen. Voor hen was hij blijkbaar ook slechts een gewoon matroos Wilbur echter nam zijn beschermeling met buitengewone belangstelling op, zooals zij daar zat, norsch, half uitdagend, half verbijsterd, en zonder een woord te spreken.

Zij was niet schoon, daar was zij te groot voor — even groot als Wilbur zelf — en te grof van beenderen. Haar gelaat was rood, en hare oogen hadden een glans als van blauw ijs. Hare oogbaren en wenkbrauwen waren bijna witblond. Zij was van het stoutmoedige Noorsche type. Hare handen waren rood en hard, en zelfs onder de grove mouw van zeildoek zag men dat hare armen krachtig gespierd waren. Ongetwijfeld was zij ruw, in- en uitwendig, maar Wilbur vermoedde dat hare ruwheid meer aan oogspronkelijkheid dan aan ontaarding moest worden toegeschreven.

Een ding werd hem duidelijk gedurende den korten overtocht : hij moest voor kapitein Kitchell verbergen, dat zijn beschermeling eene vrouw was. Wilbur wist nu, met wien hij te doen had. Het was uitvoerbaar. Kitchell en hij zouden de (Lady Letty) zoo spoedig mogelijk naar de naastbijzijnde haven brengen. Het bedrog behoefde slechts een paar dagen te worden volgehouden.

Hij liet het meisje aan boord van den schoener en ging met bijlen naar het onbeheerde schip terug. Kitchell had intusschen een haastig overzicht van den buit genomen.

— Hola ! een prachtstuk, schreeuwde de kapitein Wilbur toe. — Ik heb eens roodgezien. De bark is fonkelnieuw. Ziet gij den datum wel op de spil ? Zij is te Christiania gebouwd ; maar nu moet ik de papieren hebben. Dan weten wij hoe de zaken staan. Hoe gaat het met het matrooske ?

— Dat zal wel terechtkomen, zegde Wilbur.

— Nu, bij heeft met ons bergloon niets te maken. De bark is verlaten, dat is klaar als een klontje. Als ik dacht, dat bij ons in weg zou staan en Kitchell's blik werd woest, dan zou ik hem bij den kapitein in de kajuit opsluiten, totdat bij genoeg had. Nu, jongen, moeten wij beginnen met gaten in het schip te kappen.

— Wacht eens, wij kunnen iets beters doen, zegde Wilbur, Kitchell tegenhoudend. Schuif de groote kap weg... zij is al los.

Een paar matrozen van den schoener mosten aan boord van de (Lady Letty) komen, om de kajuitskap weg te nemen. Eerst was de toevloed van gas verschrikkelijk, doch dit werd langzamerhand minder, en na verloop van een half uur was Kitchell niet meer te houden.

— Kom mee ! riep hij, een bijl grijpend ; wij zullen het maar wagen.

Al zijn rootlucht was ontwaakt. Hij was een wolf, die zijn prooi op het spoor is, een hyena, die zijn baas besnuffelt.

— Och hemel ! zuchtte hij, wat een gedachte, dat al wat wij zien, al wat wij vinden, van ons is !

Wilbur was maar weinig minder gretig. Diep in het hart van iederen Angelsaks ligt de verwantschap met zijn voorouders, de Vikings, en duizend jaren van deftigheid en belasting betalen hebben die verwantschap niet geheel kunnen tenniet doen.

Een trap van zes treden, met koperen leuning, voorzien van het monogram van de bark, de twee L's, bracht hem in een soort van vestibule. Eene deur in die vestibule gaf toegang tot de groote kajuit. Zij giogen naar binnen.

De kajuit was omstreeks twintig voet lang en buitengewoon ruim. Vooral in de vergelijking met het vuil en de leelijke lucht op den schooner, trof Wilbur de netheid die er heerschte. Zij was beschilderd met strepen van blauw, goud en groen. Aan weerskanten waren drie deuren, die uitkwamen in saloes en hutten, en als de bark overhaalde, sloegen die deuren dicht met een geluid alsof er revolverschoten gelost werden.

In het midden stond de eettafel, met een rood tafelkleed bedekt, dat erg schreef hing. Aan beide zijden van de tafel stonden vier leuningstoelen, en één, wat grooter, aan het hoofd. Ombooghingen in slingerrekken glazen en karaffen met whiskey en een soort van witten wijn. Het zou er in de kajuit van de (Letty) all-regelrechtst uitgezien hebben, als niet bij de schuifdeur een lijk had gelegen met het gelaat naar boven gekeerd.

Het was het lijk van eenen knappen, man van middelbaren leeftijd ; op het hoofd had hij een pelsen muts met oorklappen, zooals de Noren gaarne dragen, zelfs in tropische gewesten. De oogen stonden wijd open, het gelaat was bleek. In zijn laatste benauwdheid was zijn valsch gebit halverwege uit zijn mond geschoten, wat hem een akeligen grijns gaf Kitchell's aandacht werd onmiddelijk getrokken door het goud, waarin de tanden gezet waren.

Dat is al een 100 dollars om mee te beginnen, riep hij. Hij raapte de tanden op, en stak ze, tegen Wilbur knipoogend, in den zak. Het lijk van den kapitein werd door de kap van het dek gelegd, en Wilbur en Kitchell gingen een kijkje nemen, in hetgeen zijn hut geweest was.

De hut van de kapitein was de grootste van de zes die in de kajuit uitkwamen.

— Daar hebben wij het al ! riep Kitchell, toen zij een der deuren binnenogingen. Dit is zeker de hut van den kapitein.

Behalve eene kooi, was er een canapé van rood pluche aan het sebot-vastgemaakt. In eenen hoek stond een rol zeekaarten, en op eene plank zag men naast een dozijn romans, en een drinkglas vol sigaren, een wekker, die was blijven staan op 1 uur 15.

Boven de canapé hing het rek met instrumenten, sextant, barometer, chronometer, kijker, en wat er verder bij hoorde, alles stevig vastgemaakt terwijl aan den muur, tegenover een lederen draaistoel, de gesloten secretaire stond.

— Zie eens, zie eens ! zegde Kitchell, lichtzend het gepolijste koper van de instrumenten streelend. Daar is hier wel voor duizend dollars aan waarde. De chronometer alleen brengt wel vijfonderd op, het is een echte van Beuett en zoon.

Hij wendde zich naar de secretaire.

— Nu dan ! riep hij met een diepe ademhaling. Wat er nu volgde, deed Wilbur buertelings trillen van opgewondenheid, nieuwsgierigheid en een levendig besef van ontwijding en heiligschennis. Hij moest erkennen, dat hetgeen zij deden oorechtveerdig en onwettig was, en toch had hij noch de macht noch het verlangen om Kitchell te weerhouden.

De kapitein stak het scherp van zijn bijl tusschen het blad van de secretaire en wrong het los. Het ging naar beneden open en vormde een soort van schrijftafel ; binnen in de kist waren een heele boel vierkante hokjes en wee kleine deurtjes, beide gesloten. Kitchell sloeg er in met de bijl. Daarop ging hij in den draaistoel zitten en begon den inhoud na te zien, waarbij Wilbur over zijnen schouder leunde.

De hitte van de kolen beneden was bijna ondragelijk. In de kajuit sloegen de zes deuren open en toe ; buiten klonk het eenigtonig gepraat van de Chineezen en het gekabbel van het water tegen de twee schepen, die nu naast elkander lagen.

De lucht, boven alle beschrijving bedorven, smakte naar koper, bun hoofd duizelde en den pijn alsof het zou bersten, maar zij waren zoo verdiept in hun werk, dat zij niet dachten aan den tijd, of aan de ongemakken waaraan zij blootstonden

Gedurende het onderzoek van de papieren van de bark stuurde Kitchell Wilbur tweemaal naar de kajuit om de karaf met whiskey uit de slingerek te halen.

— Hier zijn de vrachtbrieven, zeide Kitchell, terwijl hij ze een voor een open vouden en uitspreidde ; en dit zijn de uitklaringspapieren van Blyth in Engeland. Hier hebben wij de assuranties, en hier, dit is — o, dat is de monsterrol — daar hebben wij niets aan.

In een afzonderlijke en veloppe, zorgvuldig verzegeld, vonden zij de papieren van den kapitein. Een certificaat van het huwelijk tusschen Eilert Sterneersen, van Fruholmen, in Noorwegen en Sarah Moran, uit eene zeehaven (de naam was onleesbaar) in het noorden van Engeland. Vervolgens een geboortebewijs van eene dochter, Moran genaamd, twee-en-twintig jaar oud en de koopbrieven van de bark (Lady Letty), waarbij de oorspronkelijke eigenaars, eene firma van scheepstimmerlieden te Christiana, twee derdeo van hunne rechten overdroegen aan kapitein Eilert Sterneersen.

— De kapitein was zijn eigen baas, besloot Kitchell. Hola ! zie eens,

(Wordt vervolgd.)